

2011-10-21

511-18346-2011
1290-224

Vår referens

Enligt Sändlista

Miljöavdelningen

Hans Cronert

040/044- 25 26 87

Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Åsums ängar och Åsumallet i Kristianstads kommun (2 bilagor)

Länsstyrelsen fastställer att skötselplan, daterad 20 oktober 2011, för naturreservatet Åsums ängar och Åsumallet i Kristianstads kommun skall gälla tills vidare.

Redogörelse för ärendet

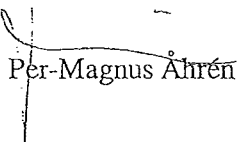
Länsstyrelsen har arbetat fram ett förslag till skötselplan för naturreservatet Åsums ängar och Åsumallet i Kristianstads kommun. Bilaga 1. Naturreservatet bildades den 20 oktober 2011. Förslaget har remissbehandlats.

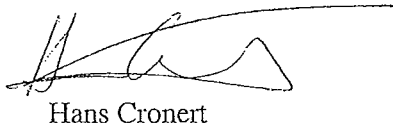
Skäl för beslut

Länsstyrelsen ska, med stöd av 3§ förordningen om områdesskydd (1998:1252) enligt miljöbalken mm, fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

Detta beslut har fattats av naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén. I den slutliga handläggningen har även deltagit naturvårdshandläggare Hans Cronert, föredragande.

Per-Magnus Åhrén

Hans Cronert

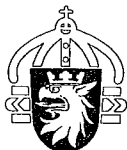
Bilagor

1. Skötselplan för naturreservatet Åsums ängar och Åsumallet
2. Hur man överklagar

Sändlista, se baksidan

Asum_besl_skplan 110929.doc

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro/Bankgiro	E-post	www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	040-25 20 00 vx	040-25 22 55	6 88 11-9	lansstyrelsen@m.lst.se	www.m.lst.se
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	044-25 20 00 vx	044-25 22 55	5050-3739		

Skötselplan för naturreservatet Åsums ängar och Åsumallet i Kristianstads kommun

1. Syftet med reservatet

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla välhävdade strandbetesmarker och slåtterängar med lång hävdkontinuitet, av betydelse för flera hävdberoende, hotade och hänsynskrävande djur- och växtarter, präglad av Helgeåns och Hammarsjöns vattenståndsfluktuationer, bevara och utveckla bladvass- och videområden, sumpskogsmiljöer samt sjömiljöer med olika växt- och djurarter som är beroende av dessa naturtyper, bevara och utveckla ett våtmarksområde av internationellt intresse.

Syftet nås genom att:

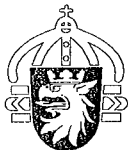
- bevara och utveckla välhävdade strandängar,
- bevara bladvassområden
- bevara sjöstrandsnår bestående av framför allt olika arter av Salix
- bevara och utveckla sumpskogsmiljöer dominerade av al
- skydda de hydrologiska förhållandena och de fluktuerande vattennivåerna,
- upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för inom området förekommande arter enligt EU:s fågeldirektiv,
- gynna de i området förekommande rödlistade arterna,

Nya kunskaper om rödlistade arter och hotade naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av naturreservatet.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

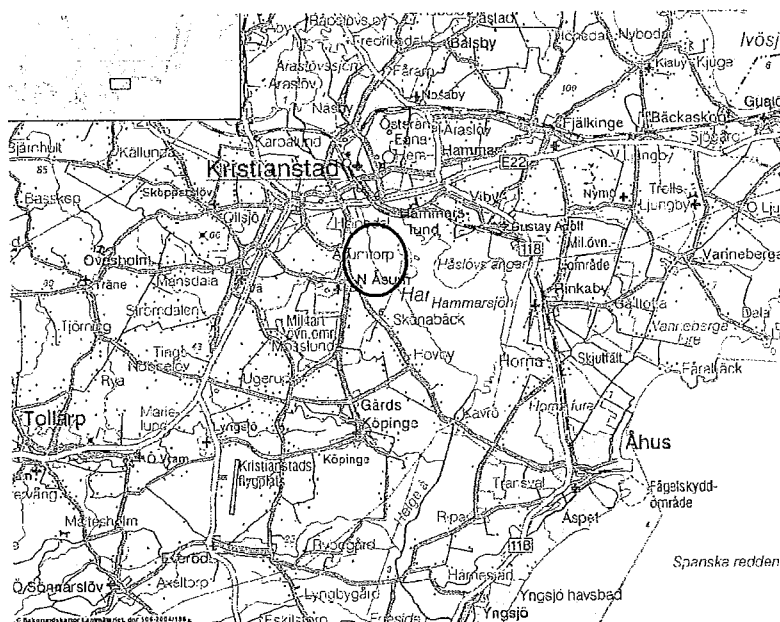
Namn	Hovby ängar
Dos-ID	1005571
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2011-10-20
Kommun	Kristianstad
Socken	Norra Åsum

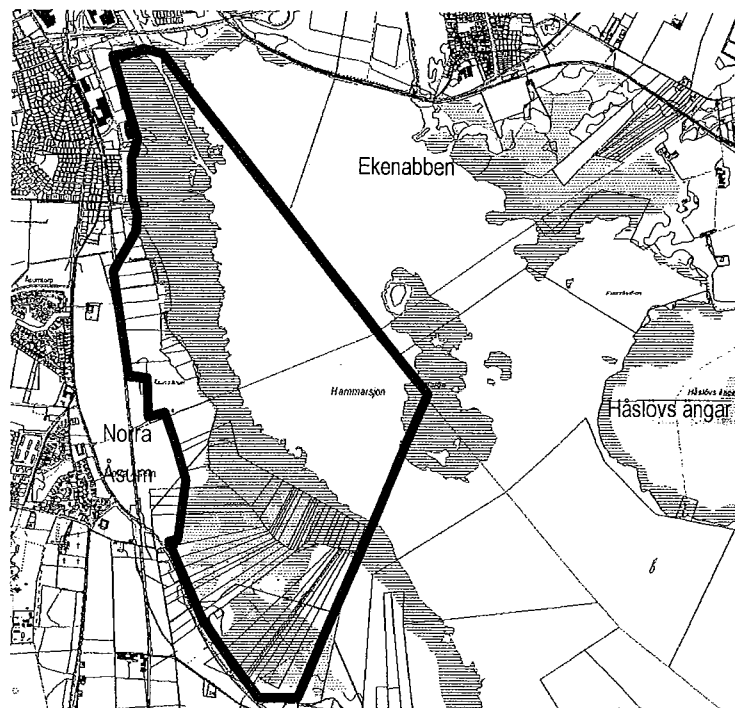

Gränser	Områdets begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogade karta (bilaga 1)
Fastigheter	enligt förteckning (bilaga 2)
Markägare	Staten, Kristianstads kommun och privata markägare
Läge	Omedelbart SSV om Kristianstad
Kartblad	Topografiska kartan: Kristianstad 3D SO Ekonomiska kartan: 3D 1j Norra Åsum (033 19) 3D 2j Kristianstad (033 29)
Arealer	ca 449 ha, varav 57 ha i huvudsak betesmark, 28 ha strandäng med i huvudsak slätter, 49 ha med i huvudsak sumpskog och videstrand-snår, 145 ha med i huvudsak bladvassar och videbuskage, 168 ha vattenmiljö (Hammarsjön och Helgeån) samt 2 ha åker.
Biogeografisk region	Kontinental
Vegetationszon:	Nemoral zon (sydsvenska lövskogsregionen)
Naturgeografisk region	Nr 7: Skånes sediment- och horstområden
Natura 2000-områden	
Fågeldirektivet	SE0420145 Hammarsjöområdet
Habitatdirektivet	SE0420254 Åsumallet SE0420309 Hammarsjön
Regleringsföretag mm	Nedre Helgeåns regleringsföretag av år 1936 Hedentorps invallningsföretag av år 1921 Åsumtorps torrlägningsföretag av år 1957 Åsums ängars dikningsföretag I-III av år 1947 Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde (Helgeån)
Förvaltare	Kristianstads kommun
Planförfattare	Elisabet Wallsten och Hans Cronert

Kartbilaga

Planerad markanvändning, skötsel och information

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Mer detaljerade fakta om området längs västra sidan av Hammarsjön, med bl a geologi, kulturhistoria, nuvarande markanvändning, vegetation, djurliv och anläggningar, har sammanställts i en separat rapport, "Hammarsjöns västra sida med Åsums ångar och Hovby ångar i Kristianstads Vattenrike" (Länsstyrelsens rapportserie Skåne i utveckling 2000:43).

Naturresevatets mark- och vattenområden hör i huvudsak till byarna Åsum och Åsumtorp inom Norra Åsums socken. Den grunda slättsjön Hammarsjön ingår i nedre Helgeåns vattensystem, vars vattenstånd varierar kraftigt över året. De årliga översvämningarna och böndernas hävd har under århundradenas lopp format ett rikt kulturlandskap kring nedre Helgeån och fornlämningar visar på lång bebyggelsekontinuitet i området. I Norra Åsums socken härrör de äldsta spåren efter människor från äldre stenåldern (mesolitikum, ca 8300-4200 f Kr). Yngre fornlämningar indikerar sedan ett relativt kontinuerligt bebyggelsemönster ända fram i tidig medeltid, då Åsum för första gången nämns i skriftliga källor.

Strandängarna inom naturresevatet frilades troligen till stora delar först efter år 1775, då Helgeån bröt sig ett nytt lopp ut mot havet och nedre Helgeåns vattensystem sänktes ca 60-70 cm. På Skånska rekognoseringskartan, som visar strandlinjer

från tiden före Helgeåns tappning, hade strandängarna betydligt mindre omfattning än på 1800-talets skiftes- och upplandningskartor.

När ängsbruket till stora delar upphörde på många håll i landet i slutet av 1800-talet/början av 1900-talet förblev strandängsslåttern längs nedre Helgeån en viktig del av gårdarnas samlade resurser. De årliga översvämningarna gödslade de lågt liggande markerna som gav goda höskördar, samtidigt som uppodling av strandängarna motverkades genom att markerna torkade upp sent. Men trots de goda höskördarna så innebar införandet av vallodling och jordbrukets mekanisering ändå minskade strandängsarealer även här. Mer otillgängliga och blöta slätterängar ställdes om till betesmarker eller slutade brukas, och i dessa områden bredde snabbt bladvassar, videbuskage och alsumpskogar ut sig. På övriga strandängar kunde slåttern dock fortgå då markerna, när de väl torkat upp, även bar nya tiders tyngre slåttermaskiner.

Under 1930-talet muddrades en ränna genom Hammarsjön, för att få vattnet att snabbare dra sig tillbaka från markerna efter högvatten. Vid denna tid grävdes även en tröskel bort strax söder om Hammarsjön, vilket medförde att den genomsnittliga lågvattennivån i vattensystemet sänktes ett par decimeter.

Reservats mellersta delar domineras av öppna slätter- och beteshävdade strandängar, med omfattande bladvassar mellan ängarna och Hammarsjön. Mellan strandängarna och bladvassen har mindre partier blå bård återskapats efter att restaureringsinsatser påbörjades 1990. Längst i norr och längst i söder finns omfattande arealer ohävdade igenväxande områden med alsumpskog och videbuskage.

2.3 Översiktlig beskrivning av områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska, geovetenskapliga och kulturhistoriska bevarandevärden

Naturresevatet utgörs av land- och vattenområden längs Hammarsjöns västra sida inom nedre Helgeåns vattensystem. Vattenståndet varierar kraftigt över året och under sommaren ligger vattennivåerna oftast mellan -10 cm och +20 cm, medan de vintertid vanligen pendlar mellan 70-150 cm över havets medelvattenyta. Den ringa fallhöjden innebär att saltvatten kan tränga ända upp i Hammarsjön när vattenståndet är lågt i nedre Helgeån och högt i havet.

Inom reservatet finns mindre arealer slätter- och beteshävdade strandängar. I områdets södra del har stora arealer tidigare brukade strandängspartier vuxit igen med första generationen alsumpskog. Som en effekt av sjösänkningarna i slutet av 1700-talet och sänkningen samt muddringen av ränna genom sjön i början av 1900-talet har omfattande arealer gungflyartade bladvasspartier med inslag av videbuskage etablerats mellan stranden och muddringsrännan.

På strandängarna inom naturreservatet finns representativa vegetationstyper som *tuvtåteläng* (5.2.3.1) och *högstarräng* (5.2.3.6), samt mer ovanliga typer som *sumpkärr av rik högstarr-ört-typ* (3.4.4.1). De betes- och slåtterhävdade inlandsstrandängar viktiga för många fåglar och inom området häckar flera hävdberoende fågelarter, t ex vadararterna rödbena, tofsvipa och storspov, simänderna årtå och skedand samt tättingen gulärta. Områdets insektsliv är endast sporadiskt dokumenterat, men på strandängarna har bl a några rödlistade jordlöpare påträffats. I kanten på strandängarna finns ett par äldre hamlade pilar.

I de ohävdade, igenväxande våtmarkerna tar al, viden och högväxta gräs snabbt över och på forna slåtter- och betesmarker vid Åsums by finns idag en av nedre Helgeåns största sammanhängande lövsumpskogar, det sk "Åsumallet". Redan i slutet av 1600-talet fanns där ett mindre "aleskog" som även noterats på yngre historiska kartor. På 1930-talet hade dock träden börjat sprida sig över större ytor, troligen pga övergång från slåtter- till beteshävd i kombination med minskat hävdtryck, och idag domineras området av en alsumpskog med inslag av ask och björk samt god tillgång på död ved. I de fuktigaste delarna finns några öppna kärrytter och i anslutning till dessa samt i skogskanterna videdominerad buskvegetation. Mindre alsumpskogar finns även i andra delar av naturreservatet.

I de ohävdade våtmarkerna finns representativa vegetationstyper som *klibbalstrandskog* (2.2.4.2), *sumpsnårskog av vide-ört-typ* (2.2.5.1) och *sumpkärr av högstarr-ört-typ* (3.3.4.1). Områdenas växt- och djurliv är fortfarande till stora delar outforskade men de bör kunna hysa många intressanta arter. I Åsumallet har bl a indikatorarterna bäckbrämma, tvåblad och skägglav påträffats och inom området häckar även mindre hackspett. I mer öppna igenväxningsmarker har karaktärsarter som gräshoppsångare och rosenfink noterats.

Söder om Åsumallet finns ett större, beteshävdad, våtmarksparti som domineras av ett öppet kärr, sumpkärr av *högstarr-ört-typ* (3.3.4.1), med rikkärrensinslag (*sumpkärr av rik högstarr-ört-typ*, 3.4.4.1). Här förekommer bl a den rödlistade orkidén gulyxne, som även är listad i Habitatdirektivets annex 2, och de rödlistade landsnäckorna agatsnäcka *Cochlicopa nitens* och kalkkärrgynsnäcka *Vertigo geyeri*. I kanten på kärret finns ett tiotal äldre hamlade pilar.

Hamarsjön är den största sjön i nedre Helgeåns vattensystem med en areal på ca 18 km². I den grunda sjön växlar leriga bottnar med utbredda fasta sandbottnar och i norr och väster finns även mycket dy. I sjön finns en ganska omfattande vassvegetation. I anslutning till reservatets strandängar har delvis gungflyartade vassområden utvecklats mellan mudderrännan och strandängarna, som därigenom helt gått miste om sjökontakt. På en mudderbänk i norr växer gullstånds.

Sjön domineras av vegetationstypen högvassar av *bladvass-sjösäv-typ* (6.1.3.2) med övervattens- och flytbladsvegetation i form av bladvass samt gul och vit näckros. I begränsad omfattning förekommer olika undervattenväxter, exempelvis olika natearter, slingor, vattenpest och vattenaloe. Under senare har en kraftig påverkan på Hammarsjöns vegetation förmärkts genom bete av den ökande grågåspopulationen.

Nedre Helgeåns vattensystem är fiskrikt och minst 35 olika fiskarter har noterats. Under 1999 har en återinplantering av mal skett i vattensystemet och arten har vid provfiske visat sig ha en livskraftig population.

Hammarsjön har klassats som en av landets värdefullaste fågelsjöar. I sjön häckar många slättsjöanknutna arter. Sjön utgör viktig häckningslokal för den rödlistade svarttärnan och i reservatets bladvassar häckar bl a brun kärrhök och rördrom (den sistnämnda EU-prioriterad enligt Fågeldirektivets annex 1). Hammarsjön är dessutom viktiga rast- och övervintringslokaler för många våtmarksanknutna fåglar som gäss, änder, vadarfåglar och rovfåglar.

2.3.2 Intressen för allmänheten

Biosfärkontorets besöksplats vid Åsums ängar, med utemuseum och permanent utställning som bl a beskriver områdets historik och fågelliv samt fågeltorn, besöks flitigt av naturintresserade allmänheten, skolor och fågelskådare. Området nås från allmänna vägen mellan Kristianstad och Åhus. Till fots eller med cykel nås området via den gamla banvallen som nu gjorts om till cykelväg.

Naturresevatets i övrigt livligast frekventerade del torde vara vattenleden genom Hammarsjön. Sjön och ån är av stort intresse för sportfiskare. Genom att naturliga strandkontakter att fiska från i stort sett saknas, sker fiske i området från båt. Hammarsjön ingår i Nedre Helgeåns fiskevårdsområde och fritidsfiske i sjön får endast ske med handredskap och efter införskaffande av fiskekort.

3. Mål för markanvändning och skötsel

På reservatets hävdade marker skall skötseln bedrivas genom betesdrift eller slåtter, med undantag för ett par mindre åkerbitar. Sumpskogsområdet och igenväxningsområden med al och vide liksom vass- och buskpartier längs sjön som inte lämpar sig för restaurering till strandäng med bete och slåtter, är värdefulla för arter som gynnas av ohävd och skall i huvudsak lämnas för fri utveckling. Inte heller Hammarsjöns vattenyta kräver i nuläget någon skötsel. Eventuell restaurering av tidigare betes- och slåttermarker som ligger i anslutning till nu hävdade marker är positiv, men får övervägas från fall till fall.

De redovisade bevarandemålen är långsiktiga och det som gäller när området har gynnsam bevarandestatus. Det är viktigt att påpeka att de måste revideras allt eftersom ny kunskap kommer fram.

Naturreservatet har delats in i sex olika typer av skötselområden, se kartbilaga:

Ä - strandäng

- Äb – strandäng, i huvudsak bete.
- Äs – strandäng, i huvudsak slätter med efterbete.

Va – bladvass och högört med inslag av videbuskage.

S – sumpskog och videstrandsnår.

H – Hammarsjön, Helgeån.

Åk – åker, träda.

3.1 Strandäng (Ä)

Ä	<i>ca 85 ha, varav</i>
Äb	<i>ca 53 ha</i>
Äb1	<i>ca 4 ha, betesfälla med rikkärr</i>
Äs	<i>ca 28 ha</i>
Blå bård	<i>375 m</i>

Areal- och längduppgifterna baseras på markhävdkartering utförd hösten 2002.

Det är gynnsamt om så stora delar som möjligt av slätterängarna efterbetas. I den mellersta delen finns hävdade strandängar som gränsar till en blå bård i form av öppet grunt vatten mellan strandäng och vass. Den blå bården är mycket värdefull som födosöksområde för vadare och änder och utgör en förutsättning för att de mer krävande arterna skall häcka på strandängen. Det är viktigt att betestrycket är så stort att den blå bården finns kvar och helst ökar i längd. Förekomsten av hamlade pilar är värdefullt både ur landskapsbildssynpunkt och för ryggradslösa djur.

Bevarandemål

- Utbredningen av välhävdad öppen strandbetesmark, som hävdas genom naturvårdsinriktad betesdrift och slätter (med efterbete), skall vara minst 80 ha. Kvarstående fröställningar skall endast förekomma i begränsad omfattning vid betesperiodens slut och mindre smaklig vegetation skall vara tydligt betespåverkad.
- Ingen påtaglig minskning skall ske av häckande och rastande hävdgynnade fågelarter som exempelvis tofsvipa, rödbena och gulärta.

- Längden av blå bård (öppen, vassfri kontaktzon mellan strandäng och sjö eller permanent vattensamling/upptrampad dyzon mellan strandäng och utanförliggand bladvass) skall uppgå till minst 350 m
- Ingen påtaglig minskning skall ske av populationerna för blå bården ovanliga fågelarter, exempelvis årtå och skedand.
- Strandängsfloran skall ha en sådan artsammansättning att en eller ett fåtal arter inte dominerar på bekostnad av mer lågvuxna arter.
- Planeringsområdets trädjungar, buskmarker och vasspartier inte ökar i utbredning och ingen igenväxningsvegetation (vide- och aluppslag) förekommer.
- Ingen långsiktig minskning skall ske av populationen av den rödlistade gulyxnen eller av rödlistade landsnäckor, ex.vis större agatsnäcken och kalkkärrsgrynsnäcken.
- Förekomsten av hamlade pilar skall vara oförändrad och träd som dör/försviner skall i god tid successivt ersättas med rekryter.
- Naturliga vattenståndsfuktuationer och opåverkad hydrologi skall upprätthållas i sjö och på strandängar.

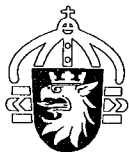
Skötselåtgärder

- Naturvårdsinriktad betes- och slåtterdrift.
- För att få till en ur naturvårdssynpunkt ändamålsenlig skötsel av det värdefulla kärret i södra delen av området finns behov av att anordna kopassage genom blötare delar (kan lämpligen ske genom försiktigt förstärkning av dikesvall mellan betespartier kring kärret i söder och mer strandnära betespartier)
- Årligen återkommande borttagande av igenväxningsvegetation. Så stor del som möjligt av slåtterängarna efterbetas.
- Begränsning av uppstickande träd och buskar, som kan fungera som utkiksplats för bo- och ungrövande kråkfåglar m fl fågelarter.
- Årsmånsanpassad skötsel av rikkärret genom bete och vid behov kompletterande slåtter. I kärret tillåts begränsad förekomst av videbuskar (för landsnäckor) samtidigt som förekomsten av aluppslag begränsas i största möjliga utsträckning.
- Vart tredje-femte år sker hamling av pilar. Skydd mot häst- och fårgnag underhålls kontinuerligt.

3.2 Planeringsområde Åk – Åker eller träda

Areal: ca 2 ha.

Brukas som åker eller träda. Alternativ markanvändning bör vara bete eller slåtter.

3.3 Planeringsområde Va – bladvass med inslag av videbuskage för utveckling med intern dynamik

Areal: ca 145 ha.

Blöta och sumpiga partier som domineras av bladvass med visst inslag av videbuskage förekommer längs sjöstranden och inom den del av Harön som omfattas av reservatet. Bladvassarna är viktiga livsmiljöer för många våtmarksarter som gynnas av ohävd och hyser bl a ett rikt fågelliv.

Bevarandemål

- Bladvassbältet skall ha en utbredningen av minst 120 ha (riktvärde). Minskad bladvassförekomst är acceptabel som konsekvens av ökad betes- och slåtterareal i samband med strandängsrestaurering.
- Att populationerna av bladvassgynnade arter skall bibehållas eller öka

Skötselåtgärder

- Planeringsområdet lämnas tills vidare för fri utveckling och ingen skötsel krävs.

3.4 Planeringsområde S – sumpskog och videstrandsnår

Areal: ca 49 ha.

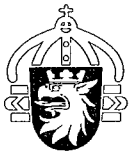
På något torrare, ohävdade marker i anslutning till bladvassarna har inom stora delar av området videbuskområden och i huvudsak aldominerade lövsumpskogar tagit över, med förekomst av mer eller mindre igenvuxna diken. Sumpskogen och videstrandsnåren är viktiga livsmiljöer för en mängd olika djur och växter.

Bevarandemål

- Sumpskogen och vidstrandsnåren skall ha en utbredning av minst 47 ha
- Naturliga vattenståndsfluktuationer och opåverkad hydrologi skall upprätthålls
- Att populationerna av sumpskogsgynnade fågelarter skall bibehållas eller öka

Skötselåtgärder

- Inga åtgärder krävs.

3.5 Planeringsområde H – vattenmiljö

Areal: ca 168 ha.

Inom naturreservatet ingår en stor del av Hammarsjöns öppna sjöyta med förekomst av näckrosområden, vegetationsfria partier och partier relativt rika på undervattensvegetation.

Bevarandemål

- Att naturliga vattenståndsfluktuationer och opåverkad hydrologi upprätthålls
- Att Hammarsjöns allmänt höga biologiska mångfald med bl a stor artrikedomen hos fisk, strand- och vattenvegetation, samt rastande fåglar inte försämras.
- Att Hammarsjön vattenkvalitet inte försämras så att nuvarande klarvattenstadium med undervattensväxter förbyts i ett grumligare stadium med dominans av växtplankton och där undervattensväxter tenderar försvinna.
- Att Hammarsjöns minerogena bottenar inte överlagras med organogent material.
- Att övriga för Hammarsjön och området unika växtarter inte påverkas negativt.
- Att utbredningen av över- och påvattensvegetation inte resulterar i att hela sjöytan täcks utan att öppna vattenytor även fortsättningsvis kommer att förekomma på ett mosaikartat sätt i sjön.
- Dyblad, ålnate, andmat, vattenbläddra, borstnate, trubbnate, axlinga och kran-slinga skall finnas kvar i livskraftiga bestånd och inte minska i utbredning.
- Gädda skall finnas kvar i livskraftiga bestånd.
- Att förutsättningarna finns för att svarttärna fortsättningsvis använder sjön för häckning.
- Till EU anmälda fågelarter skall finnas kvar i livskraftiga bestånd i området och även fortsättningsvis kunna födosöka i sjön.
- Havsvandrande lax skall även fortsättningsvis kunna vandra till sina uppströmslekplatser genom Hammarsjön och laxsmolt skall kunna vandra ned genom Hammarsjön mot havet.

Skötselåtgärder

Hammarsjöns vattenkemi och de förekommande arterna (inklusive eventuellt kommande invasiva arter) är helt avgörande för sjöns utveckling. Skötselåtgärderna sker enbart inom naturreservatet. De omvärldsfaktorer som påverkar sjön, eventuella skötselinsatser till trots, kommer att vara helt avgörande för utformningen av naturvärdena i naturreservatet. De skötselinsatser som krävs för att uppnå bevarandemålen får vidtas. Exempel på sådana skötselinsatser kan vara grävning, klippning, bekämpning av invasiva- eller expanderande arter som bladvass och salix, utplantering av hotade arter. Uppgrävda massor bör transporteras bort från naturreservatet.

5. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet (1-2)
Betesdrift	årligen	område Äb, blå bård	brukaren	1
Slåtter	årligen	område Äs, blå bård	brukaren	1
Hamling av pilar	vart 3:e till 5: år	område Äb	förvaltaren	1
Underhålla av gnagskydd (vid hästbete)	årligen	område Äb	brukaren/förvaltaren	1
Åkerbruk eller träda	årligen	område Åk	brukaren	1
Årsmånsanpassat betes ev. kompl. med slåtter i rikkärr	årligen	område Äb1	brukaren	1
Avverkning av igenväxningsvegetation	vid behov	område Äb, Äs	brukaren	1
Avverkning av uppstickande träd och buskage	vid behov	område Äb, Äs	förvaltaren/brukaren	2

6. Anordningar för rekreation och friluftsliv

Vid Åsums ängar finns för närvarande besöksplats/fågeltorn som frekventeras av naturintresserad allmänhet, skolor och fågelskådare. Fågeltornet är funktionshinderanpassat och första etagen nås med rullstol. Den i övrigt mest frekventerade delen i reservatet är vattenleden genom Hammarsjön och Helgeån. I sjön sker ett omfattande fritidsfiske.

6.1 Syfte

Området skall utgöra lättillgänglig, funktionshinderanpassad besöksplats i Kristianstads Vattenrike och vara lättillgängligt för allmänhet och skolor. Anläggningen är gammal och framtida utformning och funktion kan skilja sig från nuvarande.

6.3 Information, utemuseum

Utöver den allmänna och historiska information som presenteras i av Biosfärkontorets utemuseum skall informationsskyltar med den huvudsakliga informationen samt gällande föreskrifter för naturreservatet sättas upp i anslutning till cykelvägen i norr, vid Biosfärkontorets besöksplats samt i anslutning till parkeringsficka sydväst om Åsumallet. Se kartbilagan.

Länsstyrelsen tar fram den allmänna informationen om naturreservatet.

Underhållsåtgärder

Biosfärkontorets besöksplats och skyltar sköts regelmässigt.

6.4 Tillgänglighet, vägvisning och parkering

Områdets nås via stora vägen mellan Kristianstad och Åhus (västra sidan om Hammarsjön). Åsums ängar ingår som en av 21 besöksplatser i Vattenriket och omfattas av brunvit skyltning. Parkeringsplats finns i anslutning till Biosfärkontoret besöksplats. Cyklister och vandrare kan nå området via cykelvägen som finns på den gamla banvallen.

Underhållsåtgärder

Stängselövergångar och parkeringsplats underhålls regelmässigt.

6.6 Fritidsfiske och båtar i Hammarsjön

Hammarsjön ingår i Nedre Helgeåns fiskevårdsområde och är ett populärt fiskevatten. Fritidsfiske får endast ske med handredskap och efter införskaffande av fiskekort. Fritidsfiske kan även fortsättningsvis ske enligt de regler som gäller för fiskevårdsområdet.

I Hammarsjön råder förbud mot vattenskidåkning.

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet (1-2)
Reservatsutmärkning	engångsåtgärd	enligt vedertagen standard	länsstyrelsen	1
Framtagning av informationstavlor	engångsåtgärd	-	länsstyrelsen	2
Uppsättning av informationstavlor	engångsåtgärd	enligt karta 3	förvaltaren	2
Underhåll av väg, P-plats och utemuseum	-	löpande	Kristianstads kommun	1
Underhåll av stängselövergångar	-	löpande	Kristianstads kommun	1

7. Jakt

På mark tillhörig Kristianstads kommun och Naturvårdsverket är jakt på sjö- och våtmarksfåglar inte tillåten. Inom samfälligheten Norra Åsum S 23 (delar av Hammarsjön) får ingen jakt bedrivas.

8. Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av skötselmål

Förvaltaren bör regelbundet följa upp bevarandemålen och skötselåtgärder tillsammans med de som genomför åtgärderna. Överenskommelse om hur dokumentationen skall genomföras träffas med de enskilda brukarna.

8.2 Årlig dokumentation av skötselåtgärder

Varje år bör anteckningar över genomförda åtgärder föras för att utgöra underlag för uppföljning av bevarandemålen. Dokumentationen bör omfatta:

- Datum för betespåsläpp och intagning av djuren.
- Genomsnittligt antal betesdjur av olika kategorier och djurslag/raser som betar.
- Tidpunkt för slåtter.
- Uppgifterna redovisas årligen till förvaltaren.
- Tidpunkt och omfattning av röjningsinsatser, hjälpslåtter eller liknande.

8.3 Uppföljning av bevarandemål

I betes- och slåtterhävdade områden bör uppföljning av hävdarealer, längden blå bård (öppet vatten mellan strandäng och bladvass), väsentliga vegetationstyper, vegetationsstruktur, bör ske i slutet av vegetationssäsongen vart femte år.

Förekomsten av landsnäckor i rikkärret bör följas upp vart femte år.

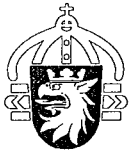
Inventering av hävdberoende våtmarksfåglar på strandängarna bör ske vart femte år.

I ohävdade områden bör grunddokumentation av ett urval arter eller strukturer med indikatorkaraktär ske senast 2012 varefter ställningstagande till lämplig uppföljning sker.

Uppföljningen skall utföras av länsstyrelsen och bör i lämplig utsträckning samordnas med övriga naturskyddade områden i våtmarksområdet längs nedre Helgeån. Uppföljningen bör samordnas med den uppföljning som skall ske inom de Natura 2000-områden som finns i reservatet.

9. Kostnader och finansiering

Huvuddelen av området och dess anläggningar omfattas redan idag av den överenskommelse som finns beträffande skötseln av statliga och kommunala naturvårds-

marker i Kristianstads kommun och några nämnvärda förändringar av det löpande underhållet förväntas inte.

Framtagande av informationstavlor, utmärkning av reservatsgränser mm bekostas av länsstyrelsen.

För finansiering av strandängarnas löpande skötsel bör miljöstöd eller motsvarande sökas av brukaren i första hand. Skötselåtgärder för bevarande av naturvärden som går utöver de skötselvillkor som anges för miljöstöd samt övriga skötsel- och underhållsåtgärder finansieras enligt den överenskommelse som träffats mellan länsstyrelsen och kommunen i anslutning till skötseln av naturvårdsmarker i Kristianstads kommun.

Bilagor

1. Karta över planerad markanvändning, skötsel och information
2. Fastigheter och ägare

2011-10-20

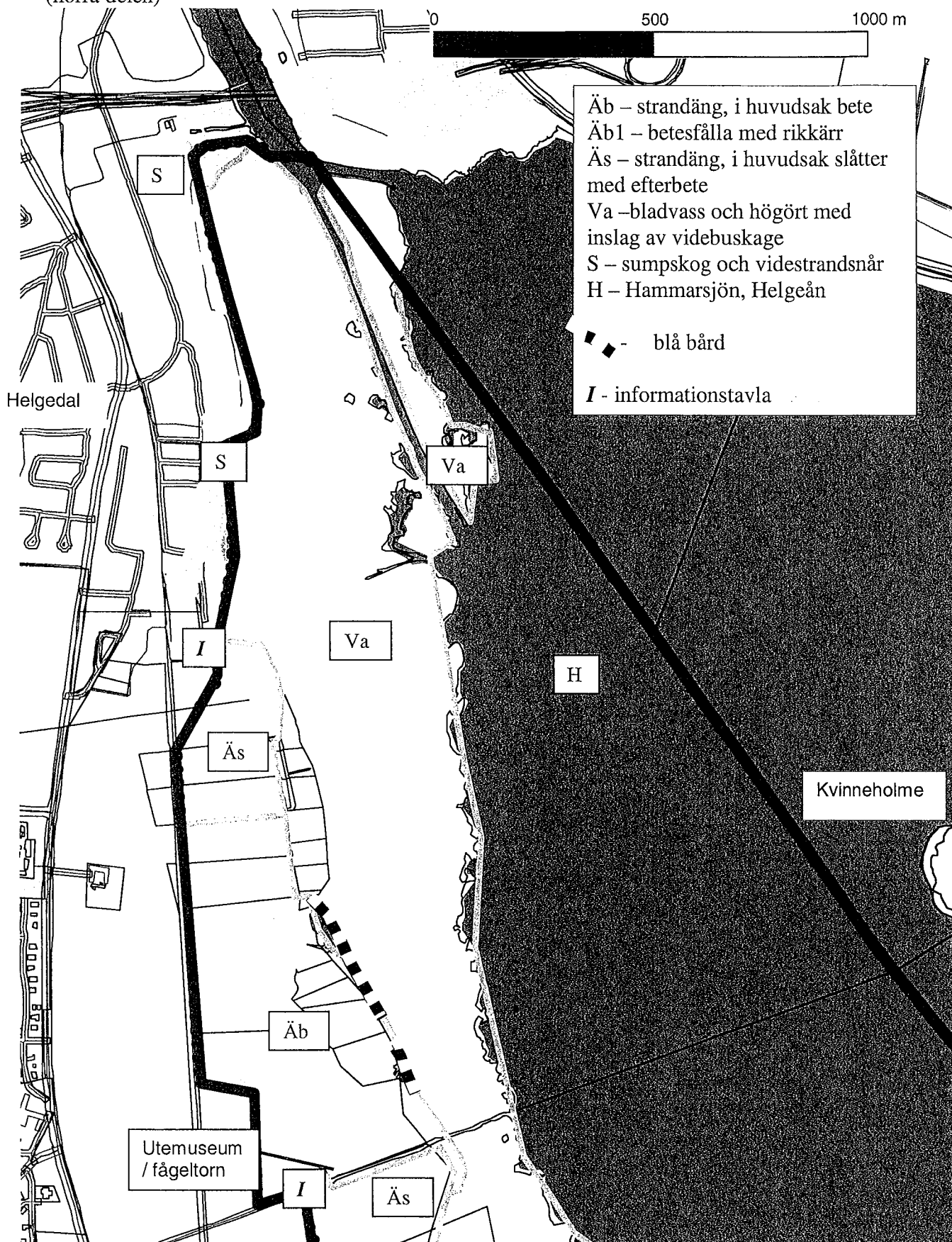
Bilaga 1

Planerad markanvändning, skötsel och information

dnr 511-18346-2011

1290-224

(norra delen)

2011-10-20

Planerad markanvändning, skötsel och information

(södra delen)

